

VASTUTSÜKLILISE KAPITALIPUHVRI MÄÄR

Eesti Panga hinnang vastutsüklilise kapitalipuhvri määrale (II kvartal 2016)

Eesti Panga juhatus kiitis 30. mail 2016 heaks vastutsüklilise kapitalipuhvri määra säilitamise 0% tasemel.

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/36/EL artikli 136 lõikele 7 teavitab Eesti Pank puhvri määra otsusest ESRBd ning avaldab otsuse ja sellega seotud teabe oma veebilehel.

- Kohaldatav vastutsüklilise kapitalipuhvri määr: **0%**
- Standardne võla ja SKP suhtarv: **128%**; selle kõrvalekalle pikaajalisest trendist: **-14 protsendipunkti**
- Puhvri alusnäitaja: **0%**
- Puhvri määra põhjendus: hinnang Eesti laenuotsüklile näitab, et praegune ja lähiaastateks prognoositud laenukasv on kooskõlas üldise majandusarenguga ega viita liigsele krediidiriski kuhjumisele. Reaalsektori laenukasvu toetab mõõdukas SKP kasv ja kiire hoiuste kasv ning majapidamiste eluasemelaenude kasvu toetab see, et sissetulekud suurenevad endiselt.

Krediidiasutuse seaduse § 86⁴⁶ sätestab, et Eestis kehtiva vastutsüklilise kapitalipuhvri määra kehtestab Eesti Pank. Samas paragrahvis on kindlaks määratud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/36/EL artikli 136 sätetel põhinevad puhvri määra hindamise üldpõhimõtted ja nõuded Eesti Panga avalikustatavale teabele.

Vastutsüklilise kapitalipuhvri nõude kehtestamise eesmärk on kaitsta pangandussüsteemi võimalike kahjude eest, mis tekivad majanduses tsüklilise süsteemse krediidiriski kuhjumise tõttu. Finantstsükli tõusu ajal kogutud kapitali lisapuhvri abil saavad pangad katta tsükli languse ajal tekkida võivad kahjumeid ning jätkata laenude andmist reaalmajandusse.

Vastutsüklilise kapitalipuhvri määra kehtestamise alus on Eesti Panga hinnang Eesti tsüklilisele süsteemsele krediidiriskile. Hinnangus on ühendatud kvantitatiivne indikaatoritel põhinev lähenemine ja eksperdihinnang¹. Üks olulisi regulaarselt hinnatavaid näitajaid on võla ja SKP suhtarvu lõhe ning selle põhjal arvestatud vastutsüklilise kapitalipuhvri alusnäitaja (ingl *buffer guide*), kuid puhvri määra otsus tugineb ka teistele indikaatoritele. Puhvri määra hindamisel on suurem kaal neil näitajatel, mis iseloomustavad sel hetkel valitsevat laenuotsükli kõige paremini.

Vastutsüklilise kapitalipuhvri määra hinnangut põhjendavad indikaatorid

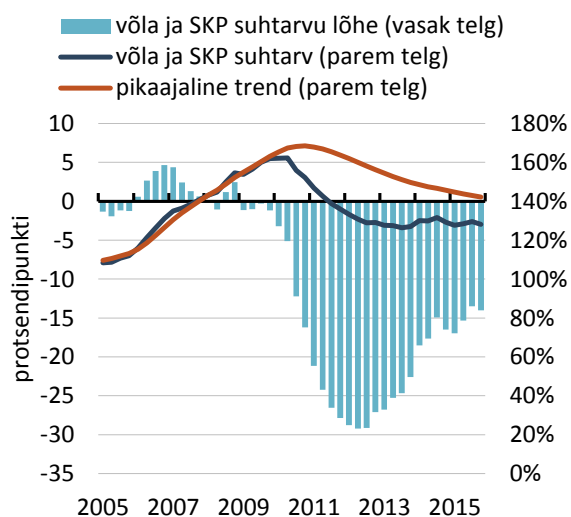
- **Võla ja SKP suhtarvu lõhe**

Eesti reaalsektori võla ja SKP suhtarv oli 2015. aasta neljandas kvartalis 128%. Viimasel kolmel aastal ei ole võla ja SKP suhtarv eriti muutunud ning püsib ligikaudu 34 protsendipunkti madalamal kui selle kõrgeim väärtus 2010. aasta kesksuunas.

¹ Hindamise meetodikat on lähemalt kirjeldatud Eesti Panga väljaandes [„Vastutsükliline kapitalipuhver. Puhvri määra kehtestamise põhimõtted ja indikaatorid“, oktoober 2015.](#)

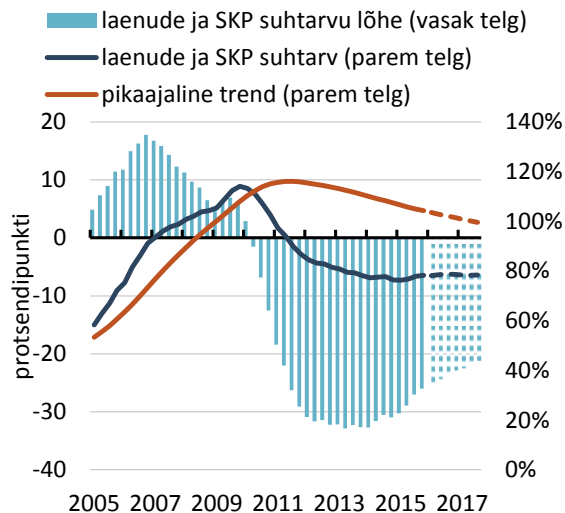
Standardne võla ja SKP suhtarvu² lõhe oli 2015. aasta neljandas kvartalis –14 protsendipunkti (vt joonis 1). Võla ja SKP suhtarvu lõhe on olnud negatiivne alates 2009. aastast ning 2013. aastast saadik on lõhe vähenenud tänu pikaajalise trendi langusele, kuna võla ja SKP suhtarv on püsinud muutumatu.

Joonis 1. Standardne võla ja SKP suhtarvu lõhe

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

Joonis 1b. Täiendav laenude ja SKP suhtarvu lõhe

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

Täiendav laenude ja SKP suhtarvu lõhe, mille arvutamisel on kasutatud kitsamat krediidiagregaati³, püsib negatiivne, kuid on vähenenud. 2015. aasta neljandas kvartalis oli lõhe –26 protsendipunkti (vt joonis 1b). Eesti Panga 2015. aasta detsembris avaldatud prognoosi põhjal püsib laenude ja SKP suhtarv järgmistel aastatel ligikaudu 78% ning lõhe jätkab vähenemist, peamiselt tänu pikaajalise trendi langusele. Kuni laenude ja SKP suhtarvu lõhe on negatiivne, on arvestuslik vastutsüklilise kapitalipuhvri alusnäitaja 0% ja puhvri vajadust aitavad seega hinnata eelkõige täiendavad indikaatorid.

• Laenumahu aastakasv

Eesti mõõduka majanduskasvu ja soodsate laenuintressimäärade keskkonnas suurenesid 2015. aasta teisel poolel reaalsektori võlakohustused edasi, kuid aeglustuvas tempos. Aeglasem kasv tulenes peamiselt ettevõtete välismaise laenamise vähenemisest. Reaalsektori koguvõla maht suurenes 2015. aastal 1,7%, mis oli väiksem kui SKP nominaalkasv (2,5%).

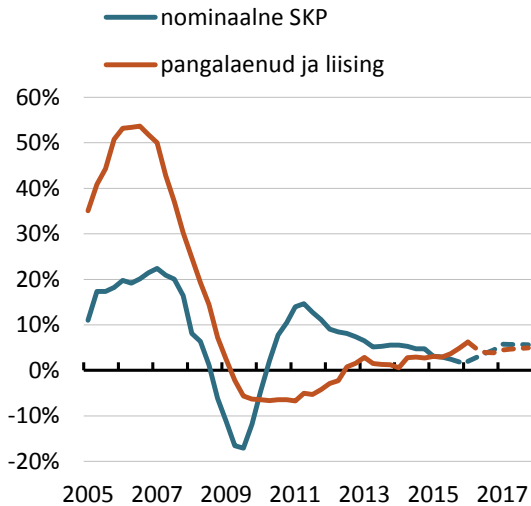
Kitsama krediidiagregaadi ehk reaalsektori pangalaenude ja liisingute jäägi aastakasv kiirenes 2016. aasta esimeses kvartalis mõnevõrra ning ulatus 6,2%ni (vt joonis 2). Kiiremini kasvasid

² Standardse võla ja SKP suhtarvu puhul kasutab Eesti Pank võla leidmiseks rahvamajanduse arvepidamise finantskontode kvartalstatistikat. Võlg sisaldab nii Eestist kui ka välismaalt kaasatud Eesti erasektori laenuvahendeid ja emiteeritud võlakirju. Tegemist on konsolideerimata näitajaga.

³ Täiendava laenude ja SKP suhtarvu arvutamisel kasutatav kitsas krediidiagregaat sisaldab Eestis tegutsevate pankade kodumaiseid laene ja liisinguid.

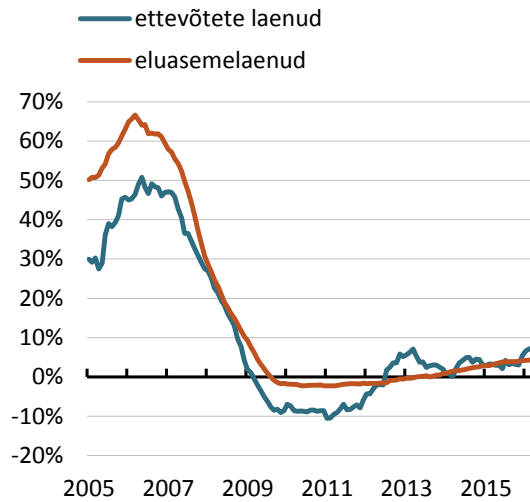
ettevõtetele antud laenud, mille aastakasv oli kvartali lõpus 7,3%. Majapidamiste pisut suurenenud laenukasvu toetas hoogsam tarbimislenu, eelkõige autoliisingu võtmine. Eluasemelaenude mahu aastakasv püsis märtsis eelmise kolme kuu keskmisel tasemel ehk 4,2% juures (vt joonis 3).

Joonis 2. Laenu- ja liisinguportfelli ning nominaalse SKP aastakasv

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

Joonis 3. Ettevõtete laenude ja eluasemelaenude aastakasv

Allikas: Eesti Pank

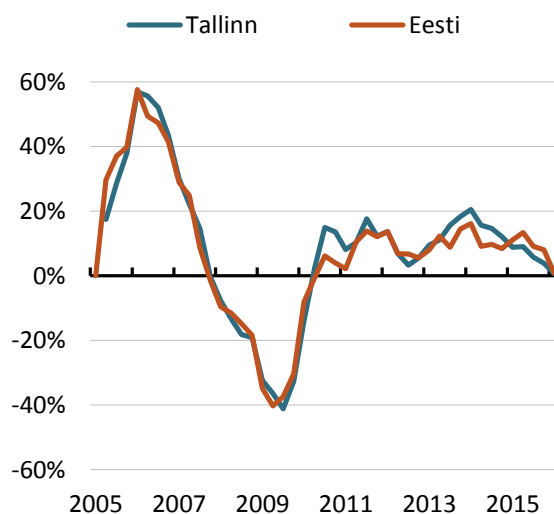
Eesti Panga 2015. aasta detsembris avaldatud prognoosi kohaselt on laenumahu ennakkasv võrreldes majanduse nominaalmahuga ajutine ning kodumaiste pangalaenude ja SKP suhtarv jääb järgneva kahe aasta jooksul alla 80%. Pikemas ettevaates võib eeldada, et kui Eesti majanduse tulutase ühtlustub euroala keskmisega, jätkub ka finantsüvenemine. Hetkel ei viita indikaatorid laenukasvuga kiirele arengule, ehkki laenukasvu tempo on veidi kiirenenud.

• Eluasemehindade kasv

Nii Tallinnas kui ka kogu Eestis aeglustus korterite keskmise hinna aastakasv 2016. aasta esimese kvartali lõpuks 1%ni (vt joonis 4). Tallinnas vähenes tehingute arvu aastakasv esimeses kvartalis 7%ni ning mujal Eestis oli see 0% lähedal.

Eesti korterite keskmise ruutmeetrihinna ja keskmise brutokuupalga suhe püsis neljandas kvartalis 1 lähedal ega ole võrreldes 2015. aasta esimese poolega eriti muutunud. Tallinnas jäi see näitaja 1,3 juurde (vt joonis 5).

Joonis 4. Korterite keskmise hinna aastakasv

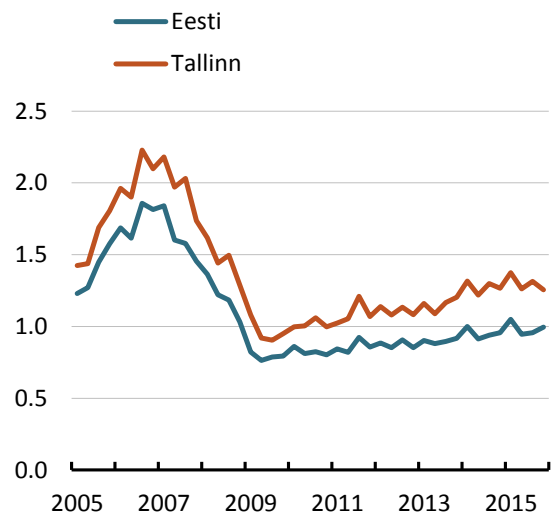

Allikas: maa-amet

Ettevaates on siiski mõningane risk, et majapidamiste sissetulekute kasvu jätkumise ning madalate intressimäärade püsimise korral suureneb nõudlus kinnisvara ja eluasemelaenude järele.

Eluasemelaenudega seotud riskide maandamiseks kehtestas Eesti Pank 1. märtsil 2015 eluasemelaenude väljastamisele kolm piirmäära: laenusumma ja laenu tagatisvara väärtuse suhtele (85%), laenu- ja intressimaksete ning laenuvõtja sissetuleku suhtele (50%) ning laenu tähtajale (30 aastat).

Joonis 5. Korterite keskmise ruutmeetrihinna ja brutokuupalga suhe

Allikad: maa-amet, statistikaamet